

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-1276/2019

15.02.2019

ALİ MƏHKƏMƏ

Azərbaycan Respublikası adından

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi

Mülki Kollegiyasının

QƏRARI

15 fevral 2019-cu il

İş № 2(102)-1276/19

Bakı şəhəri

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası hakim İbayev Vəfaddin Ələm oğlunun sədrliyi və məruzəsi, hakimlər Mirzəliyev Əsəd Abdulla oğlu və Əliyev Ələsgər Əliabbas oğlundan ibarət tərkibdə, Xankişiyev Şafiq Fəyyaz oğlunun katibliyi, Cavabdeh vəkili Mirzəyev Vasif Sücahət oğlunun iştirakı ilə, Cavabdeh Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsindən verdiyi kassasiya şikayəti üzrə işə baxaraq

MÜƏYYƏN ETDİ:

Cavabdeh Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsindən kassasiya şikayəti verərək, qətnamənin ləğv edilməsini, iş üzrə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İşin halları:

İddiaçı Cavabdeh qarşı “nikahın pozulması, uşaqların onun yanında qalması və aliment” tələbinə dair iddia ərizəsi ilə, iddiaçı Cavabdeh İddiaçı qarşı “nikahın pozulması, uşaqların onun yanında qalması və aliment” tələbinə dair iddia ərizəsi ilə Bakı şəhəri Nizami rayon məhkəməsinə müraciət etmişdir.

Bakı şəhəri Nizami rayon məhkəməsinin 11 iyul 2017-ci il tarixli qərardadı ilə qeyd olunan iddia tələbləri ilə bağlı 2(007)-4225/2017 və 2(007)-4257/2017 nömrəli mülki işlər birlikdə baxılması üçün bir icraatda birləşdirilmiş, birləşdirilmiş icraatda 2(007)-4225/2017 nömrəsi saxlanılmışdır.

Bakı şəhəri Nizami rayon məhkəməsinin 12 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə (sədrlik edən M.Sadıqov, iş 2(007)-226/2018) İddiaçı və Cavabdeh iddiaları qismən təmin edilmiş, Cavabdeh ilə İddiaçı arasında bağlanmış və Bakı şəhəri Nizami rayon Qeydiyyat şöbəsində 21 noyabr 2000-ci il tarixdə nikahın bağlanması haqqında akt qeydləri kitabında 637 nömrə ilə qeyd edilmiş nikahın pozulması, tərəflərin birgə nikahından 21 yanvar 2002-ci il tarixdə doğulmuş X1 atası Cavabdeh

yanında, 21 mart 2006-cı il tarixdə doğulmuş X2 anası iddiaçının yanında qalmaları, Cavabdeh 21 iyun 2017-ci il tarixdən başlayaraq, 21 mart 2006-cı il tarixdə doğulmuş X2 yetkinlik yaşına çatanadək saxlanması üçün hər ay qazancının və başqa gəlirlərinin dördü bir hissəsi miqdarında aliment alınıb, İddiaçıya, İddiaçı 27 mart 2018-ci il tarixdən başlayaraq, 21 yanvar 2002-ci il tarixdə doğulmuş X1 yetkinlik yaşına çatanadək saxlanması üçün hər ay 154,0 manat sabit pul məbləğində alimentin alınması, Cavabdeh verilməsi, iddiaların qalan hissələrdə təmin edilməməsi, qətnamənin alimentin alınması hissəsində dərhal icra edilməsi, ödənilmiş dövlət rüsumlarının tərəflərə aid edilməsi, məhkəmə-psixoloji ekspertizasının keçirilməsinə sərf edilmiş 180,0 manat pulun İddiaçı və Cavabdeh müştərək qaydada alınaraq dövlət büdcəsinə köçürülməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə (hakimlər F.Talışinski (sədrlik edən və məruzəçi), hakimlər S.Hacıyev və R.Eyvazov, iş № 2(103)-9767/2018) iş üzrə Bakı şəhəri Nizami rayon məhkəməsinin 12 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri:

Cavabdeh kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, işə baxarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsi maddi və prosessual qanun pozuntularına yol vermişdir. Ona görə də, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci iltarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, iş üzrə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş edir.

Kassasiya şikayətinə qarşı verilmiş etiraz:

Kassasiya şikayətinə qarşı etiraz daxil olmamışdır.

Məhkəmə iclasında iştirak edənlərin izahatları:

Cavabdeh vəkili Mirzəyev Vasif Sücahət oğlu göstərmişdir ki, işə baxarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsi maddi və prosessual hüquq normalarını düzgün tətbiq etməmiş, prosessual qanun pozuntularına yol vermişdir. Ona görə də, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci iltarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, iş üzrə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş edir.

Digər şəxslər məhkəmə iclasının vaxtı və yeri barədə lazımı qaydada xəbərdar edilmələrinə baxmayaraq məhkəmə iclasına gəlməmişlər. Məhkəmə kollegiyası onların iştirakı olmadan işə baxılmasını mümkün hesab etmişdir.

Hüquqi məsələlər:

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416-cı maddəsinə müvafiq olaraq kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yalnız maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlayır. Kassasiya instansiyası tərəfindən işin faktiki halları yoxlanılmasa da apellyasiya instansiyası məhkəməsinin maddi və prosessual normaları düzgün tətbiq edib-etməməsini yoxlayarkən, hüquqi məsələlərin düzgün qiymətləndirilməsi üçün işin faktiki hallarının nəzərə alınması və onlara istinad olunması vacibdir. Kassasiya instansiyası məhkəməsinin işin müəyyənləşdirilmiş faktiki hallarına istinad etməsi faktiki halların yoxlanılması və araşdırılması hesab olunmamalıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, işin faktiki hallarının prosessual qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilmədən müəyyən olunması ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulmasına dəlalət etməklə mübahisənin hüquqi aktlarına təsir göstərə bilər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi müəyyən etmişdir ki, iddiaçı X9 ilə Cavabdeh 21 noyabr 2000-ci il tarixdə nikaha daxil olmuş, birgə nikahdan xx xxxxx 2002-ci il tarixdə X5 və xx xxxxx 2006-cı il tarixdə X6 anadan olmuşlar.

Bakı Şəhəri Nizami rayon İcra Hakimiyyəti başçısının aparatı yanında Qəyyumluq və himayəçilik üzrə Komissiya boşandıqdan sonra hər iki uşağın - X1 və X2 ataları Cavabdeh himayəsində saxlanılmasını məqsədemüvafiq hesab etmişdir.

Hazırda 17 yaşlı X5 atası Cavabdeh himayəsində yaşamaqla onun yanında, 13 yaşlı X6 anası İddiaçı yanında yaşamaqla eyni qaydada X5 atası ilə X6 isə anası ilə yaşamaqda davam etmələrini arzulayırlar.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi mübahisəli hüquq münasibətinə Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 17.2, 21.1, 22.2.1, 22.2.2, 75.1, 75.4, 76.1.1, 78.1, 78.2-ci maddələrinin tətbiq edilməsi ilə razılaşmışdır.

Cavabdeh kassasiya şikayətində Nizami rayon məhkəməsinin 12.06.2018-ci il tarixli, 2(007)-226/2018 sayılı qətnaməsini və Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03.10.2018-ci il tarixli 2(103)-9767/18 sayılı qətnaməsini qismən ləğv edərək xx.xx.2005-ci il təvvəlüdlü qızı X2 onun yanında saxlanması, xx.xx.2005-ci il təvvəlüdlü qızı X2 yetkinlik yaşına çatanaqəd İddiaçı X2 saxlanması üçün sabit pul məbləğində ayda 154 manat aliment tutulub ona verilməsini və həm X1, həm də X2 saxlanması üçün veriləcək alimentin 22.07.2017-ci il tarixdən hesablanmasını, qətnamə qanuni qüvvəyə mindikdən sonra qızı X2 İddiaçı alınıb ona verilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmiş və ona istinad etmişdir ki, Qəyyumluq və Himayəçilik Komissiyası hər iki uşağın onun himayəsinə verilməsini məqsədemüvafiq hesab etsə də məhkəmələr bu xüsusatı nəzərə almamışlar. Həmçinin psixoloji ekspertin rəyi ilə də müəyyən edilir ki, qızı X2 anasının psixoloji təsiri altında olmaqla onunla yaşamaqdan imtina edir.

Kassasiya şikayətinin dəlili ilə əlaqədar Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, uşaqların mənafeyi baxımından bacı və qardaşın bir yerdə, yəni bir ailədə yaşayıb böyüməsi, onların gələcək həyatda qardaş-bacı kimi sıx ünsiyyətdə olub doğmalaşması üçün vacib şərtidir. Kassasiya şikayətinin qardaş və bacının bir ev və ailədə yaşaması barədə dəlili bu baxımdan əsaslı hesab oluna bilər və uşaqların mənafeyinə cavab verir. Lakin son dərəcə həssaslıq tələb edən bu məsələdə 17 və 13 yaşında olan uşaqların rəylərinin nəzərə alınması da önəmlidir. Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 52-ci maddəsinə əsasən, uşaq ailədə onun maraqlarına toxunan istənilən məsələnin həlli zamanı öz fikrini bildirmək, habelə məhkəmə istintaqı və inzibati araşdırmaların gedişində dinlənilmək hüququna malikdir. Onun maraqlarına zidd olan hallar istisna olunmaqla, 10 yaşına çatmış uşağın fikri mütləq nəzərə alınmalıdır. Bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş hallarda məhkəmə və ya qəyyumluq və himayə orqanı yalnız 10 yaşına çatmış uşağın razılığı ilə qərar qəbul edə bilər.

Məhkəmə kollegiyası X1 atası Cavabdeh ilə, 13 yaşlı X2 isə anası İddiaçı ilə yaşamaq istəyini və bu məsələdə israrlı olmalarını nəzərə almamaq üçün onların birlikdə yaşamalarının üstün mənafelərinə xidmət edəcəyi kifayətedici əsas kimi qəbul edə bilmir. Hesab edir ki, 13 yaşlı Leylanın anasından alınaraq atasının himayəsinə verilməsi X6 üçün psixoloji problemlər doğura, məhkəmə aktının icrasında çətinliklər yarada bilər.

Hər iki valideynin, uşaqların mənafeyini nəzərə alaraq onlar üçün daha çox ünsiyyətdə olmaq imkanı yaradılmasının uşaqların bacı-qardaş kimi normal inkişafına xidmət edəcəyini nəzərə alıb Məhkəmə kollegiyası bu cür ünsiyyətin yaradılmasını tərəflərə tövsiyyə etməyi zəruri hesab etməklə, kassasiya şikayətinin X2 anası X4 alınaraq atası Cavabdeh himayəsinə verilməsi barədə dəliliyin rədd edilməsini məqsədemüvafiq sayır.

Məhkəmə kollegiyası alimentin tutulması hissəsi ilə bağlı qeyd edir ki, bu hissədə kassasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi alimentin tutulması hissəsində ləğv edilib, həmin hissədə həm ilkin həm də qarşılıqlı iddia rədd olunmalıdır. Belə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi Cavabdeh 21 iyun 2017-ci il tarixdən başlayaraq, 21 mart 2006-cı il tarixdə doğulmuş X2 yetkinlik yaşına çatanaqəd saxlanması üçün hər ay qazancının və başqa gəlirlərinin dördüdə bir hissəsi miqdarında aliment alınıb, İddiaçıya, İddiaçı 27 mart 2018-ci il tarixdən başlayaraq, xx xxxxx 2002-ci il tarixdə doğulmuş X1 yetkinlik yaşına

çatanadək saxlanması üçün hər ay 154,0 manat sabit pul məbləğində alimentin alınması, Cavabdeh verilməsi barədə birinci instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ilə razılaşıdır.

Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, mülki işdə Cavabdeh işləməsi və aldığı əmək haqqı barədə heç bir rəsmi sənəd mövcud deyildir. Onun əmək haqqı və digər qazancı barədə müvafiq sübut olmadan qazancının və başqa gəlirinin dördü bir hissəsi miqdarında alimentin tutulması barədə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticəni əsaslı hesab etmək olmaz və bu xüsusat gələcəkdə Cavabdeh aliment tutulmasının qeyri-mümkünlüyü ilə nəticələne bilər. Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 78.1-ci maddəsinə əsasən, valideynlər arasında yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlara aliment ödənilməsi barədə saziş yoxdursa, eləcə də aliment verməyə borclu olan valideynin qazancı (gəliri) qeyri-müntəzəm, dəyişən olarsa, ya qazancın (gəlirin) hamısını və ya bir hissəsini həmin valideyn natura və ya xarici valyuta ilə alırsa, yaxud onun qazancı və ya sair gəliri yoxdursa, habelə alimentin valideynin qazancından (gəlirindən) müəyyən hissə kimi tutulması mümkün olmadığı, çətinlik törətdiyi və tərəflərdən birinin və ya marağının əhəmiyyətli dərəcədə pozulduğu başqa hallarda, uşaqların saxlanması üçün vəsait tutulmasını tələb edən şəxsin xahişi ilə alimentin miqdarı məhkəmə tərəfindən hər ay ödənilməli olan sabit pul məbləğində və ya eyni zamanda həm sabit pul məbləğində, həm də bu Məcəllənin 76-cı maddəsinə uyğun olaraq qazancın (gəlirin) müəyyən hissəsi kimi müəyyən edilə bilər.

Məhkəmə kollegiyası Cavabdeh qazancı və başqa gəlirlər haqqında heç bir sübut olmadığına görə ondan qazancının və ya başqa gəlirlərinin $\frac{1}{4}$ hissədə aliment tutulmasının çətinlik törədəcəyini, həmçinin azyaşlı uşaqlardan birinin ananın, digərinin isə atanın himayəsində yaşamalarını nəzərə almağı məqsədmüvafiq hesab edir. Belə olan halda valideynlərdən qarşılıqlı olaraq alimentin sabit pul məbləğində tutularaq bir-birinə verilməsi səmərəli hesab oluna bilməz.

Məhkəmə kollegiyası həmçinin nəzərə alır ki, Ailə Məcəlləsinin 112.1-ci maddəsinə əsasən, aliment ödənilməsi barədə saziş olmadıqda məhkəmə tərəfindən alimentin miqdarı müəyyən olunduqdan sonra tərəflərdən birinin ailə və ya maddi vəziyyətində dəyişiklik olmuşsa, məhkəmə tərəflərdən istənilən birinin tələbi ilə alimentin müəyyən olunmuş miqdarını dəyişə bilər və ya aliment ödəməli olan şəxsi tərəflərin diqqətəlayiq başqa maraqlarını da nəzərə almaqla aliment ödəməkdən azad edə bilər.

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, tərəflərdən birinin ailə və ya maddi vəziyyətində dəyişiklik olarsa tərəflərdən istənilən birinin tələbi ilə alimentin müəyyən edilməsi imkanı saxlanıldığına, tərəflərdən hər birinin himayəsində bir yetkinlik yaşına çatmamış uşağın olmasını nəzərə alınmaqla tərəflərin aliment tutulması ilə bağlı tələbləri rədd olunmalı, qətnamə qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 417.1.4.-cü maddəsinə əsasən kassasiya məhkəməsi işə baxarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və ya qərarını tamamilə, yaxud qismən ləğv edib apellyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında yeni qərar qəbul edə bilər.

Kassasiya şikayətinə baxılmasının nəticələri:

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, mülki işə baxıldıqda qətnamənin ləğvi üçün əsas olan maddi və prosessual qanun pozuntularına yol verilmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasınının 03 oktyabr 2018-ci iltarixli qətnaməsinin qismən ləğv edilməsi və ləğv olunmuş hissədə yeni qərar qəbul edilməsi üçün əsas hesab edilir.

Yuxarıda şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416-419-cu maddələrini rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası

QƏRARA ALIR:

Kassasiya şikayəti qismən təmin edilsin.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 03 oktyabr 2018-ci iltarixli qətnaməsi alimentin tutulması hissəsində ləğv edilsin, həmin hissədə həm ilkin, həm də qarşılıqlı iddia rədd olunsun

Kassasiya şikayəti qalan hissədə təmin edilməsin.

Qərar qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.

Sədrlik edən:

Əsli ilə düzdür.

Ali Məhkəmənin hakimi

Vəfaddin İbayev